PAPER-III
MANIPURI

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ___________________________
   (Name) _____________________________
2. (Signature) ___________________________
   (Name) _____________________________

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No.___________________________________

(In words)

D 3 5 1 0

Time : 2 $^1/_2$ hours] [Maximum Marks : **200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **19**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answer to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc., is prohibited.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए ।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुए रिक्त स्थान पर ही लिखिये ।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है ।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी । पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे, जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी कागज की सील को फाड़ लें । खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें ।
   (ii) कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं । दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले लें । इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे । उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा ।
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें ।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है ।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे ।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें ।
8. केवल नीले/काले बाल प्वाईंट पेन का ही इस्तेमाल करें ।
9. किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है ।

MANIPURI

মণিপুরী

PAPER-III

পেপর-III

Note : This paper is of **two hundred (200)** marks containing **four (4)** sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

পেপর অসি মার্ক **চনী (200)** গীনি অমসুং তাংকক **মরি (4)** থোক্লা খায়দোকই । কেন্দিদেৎশিংনা মসিগী মনুংদা পীরিবা অকুপ্পা ৱারোলশিংগী মতুংইন্না তাংককশিং অসিদা য়াওরিবা ৱাহংশিং খুমগদবনি ।

SECTION – I

তাংকক – I

Note : This section consists of **two** essay type questions of **twenty (20)** marks each, to be answered in about **five hundred (500)** words each. **(2 × 20 = 40 marks)**

তাংকক অসিদা মার্ক **কুন (20)** পীবা রচনা মত্তংগী ৱাহং অনী য়াওই অমসুং ৱাহং খুদিংমক ৱাহৈ **চামঙা (500)** মুক্কী মনুংদা খুমগদবনি । **(2 × 20 = 40)**

1. কুনশুবা চহীচাদা তোঙান তোঙানবা ভারতকী লোনশিংদগী মণিপুরীদা হন্দোকপগী চথরক্লিবা খোঙচৎকী মরমদা ৱারেং অমা ইরকউ ?

নৎত্রগা

মণিপুরী লোন করম্বা লোন কাঙলুপকী মনুংচনবগে ? কাঙলুপ অদুদা চনবগী মরমশিং অদু করি করিনো অমসুং লোন অসিনা কাঙলুপ অদুগী মনুংদা কল্লিবা মফমগী মরমদা ইরকউ ।

নৎত্রগা

এস.টি. কোলরিজগী মতুংইন্না কলা হায়বসি করিনো অমদি মহাক্না কবিতাবু করম্না মশক তাক্লম্বগে ইরকউ ?

2. মণিপুরী সাহিত্যদা গ্রীক লিত্রেচরগী করম করম্বা লাইরিকশিং হন্দোক্লম্বগে ? লাইরিকশিং অদুদগী অনীখক খল্লগা নৈনরকউ ।

নৎত্রগা

ঐতিহাসিক কাব্য ইবগী মরুওইবা পান্দম করিনো ? ময়ায়চনবা মণিপুরী সাহিত্যদা থোরকখিবা মশক্লাইবা ঐতিহাসিক কাব্য অমগী মরমদা ইয়ু ।

নৎত্রগা

ভরতকী রসসূত্র হায়রগা খঙনবা রস নিষপত্তিগী মতাংদা লৈরিবা বাদশিংদুগী মনুংদগী অনীখক খল্লগা নৈনরকউ ।

SECTION – II

তাংকক – II

Note : This section contains **three (3)** questions of **fifteen (15)** marks each, to be answered in about **three hundred (300)** words. **(3 × 15 = 45 marks)**

তাংকক অসিদা মার্ক **তরামঙা (15)** পীবা ৱাহং **অহুম (3)** য়াওই অমসুং ৱাহং খূদিংমক ৱাহৈ **চহুম (300)** মুক্তা খুমগদবনি । **(3 × 15 = 45)**

3. মরিফুগী মতুংদা লাকপা মণিপুরী শৈরেংদা মিথ অমসুং লেভান্দগী মচাকশিং মপূংওইনা শীজিন্নরকপা কবি অনীগী শৈরেংশিং নৈনৌ ।

4. যাদু-মন্ত্রগী ফুঙ্গাঁ বারী কদায়বু কৌবগে ? মসিদা চঙলিবা মচাকশিং করি করিনো ? মণিপুরী যাদু-মন্ত্রগী ফুঙ্গাঁ ৱারীনা তাক্লিবা সংস্কৃতিগী মশকশিংদু খুদম পীদুনা নৈনৌ ।

5. হৈক্রুহিদোংবগা শাগোন্নরক্লিবা মণিপুরীশিংগী মহৌশাগী থাজনবীশিংগী মরমদা ইয়ু ।

SECTION – III

তাংকক – III

Note : This section contains **nine (9)** questions of **ten (10)** marks, each to be answered in about **fifty (50)** words. **(9 × 10 = 90 marks)**

তাংকক অসিদা মার্ক **তরা (10)** পীবা ৱাহং **মাপল (9)** য়াওই অমসুং ৱাহং খূদিংমক ৱাহৈ **য়াখৈ (50)** মুক্তা খুমগদবনি ।

(

6. ‘হিজন হিরাউ’দা ৱাক্সনা মহৌশাগী শক্তম করম্না য়েকপগে ?

7. সাহিত্যগী ইতিহাসকী তাংকক খায়বগী পান্দম্ করিনো ? সাহিত্যগী তাংকক খায়বদা সমাজগী ইতিহাসকা কয়া য়াম্না মরী লৈনবগে ?

8. পাউরৌ অমসুং পাউখোং অনীগী খেন্নবশিংদু খুদম পীদুনা তাকউ ।

9. লাইবক্কী নোংদমখোলদগী মীওইবগী পুন্সিনা নান্হোকপা ঙস্ত্রা হায়বদু নিংথৌ ইদিপসকী ৱারীনা করন্না উৎপগে ?

10. ফ্রেজ কদায়বু কৌবগে ? ফ্রেজ মখলশিং অদু খূদম পীদুনা তাকউ ।

11. খোঙ কাঙজৈগী মশান্ন অসিগী মরমদা ইয়ু ।

12. অলংকারনা কাব্যগী খ্বাইদগী মরুওইবা মচলনি লৌরিবা নৈন-মীত্তইশিংগী মীৎয়েংশিং অদু ইরকউ ।

13. ময়ায়চনবা মণিপুরী সাহিত্যগী ঈং-তপ্পা, লাইনীং পরৈচেৎপগী শক্তম (চরিত্র) উৎপা লাইরিক অমগী মরমদা ইরকউ ।

14. টি.এস. এলিয়টকী মতুংইন্না কবিগী মশাগী খ্যশেমগী মশক্ অদু ত্রেদিসনগী মনুংদা করম্না উৎপগে হায়বদু ইরকউ ।

SECTION – IV

তাংকক – IV

Note : This section contains **five (5)** questions of **five (5)** marks each based on the following passage. Each question should be answered in about **thirty (30)** words.

(5 × 5 = 25 marks)

তাংকক অসি মখাদা পীরিবা পেরেগ্রাফ য়েংলগা শেঙ্গা ৱাহং **মঙা (5)** য়াওই । ৱাহং খুদিংমক মার্ক **মঙা (5)** গীনি অমসুং ৱাহৈ **কুন্থা (30)** মুক্কী মনুংদা শোয়দনা খুমগদবনি । **(5 × 5 = 25)**

ঐগী হৌরবাক ইজাতিগীদমক্ মী অতৈগী মরৈবাক মজাতিবু নুংশিবা পূন্নমক থাদোকহন্নীংঙি । মদুদি য়াবা হৌনদবনিনা, মরৈবাক মজাতি নুংশিবা হায়বসি মী পূন্নমক্কী মপোকওঙেদগী য়াওরকপা ওইবনা লান হায়বসি থোকইবসিনি । অদুনা পেট্রিওটিজম হায়বসি মশানদি ফওবা নন্দ্রবসু তারু-তারু-রিবা পুকচেল অদুগী মতূংইন্না অফ-ফত্তবা ওই / জাতি খুদিংমক্না লান অসি তোকহনগে হায়রবদি ভাব অনীসিবু পুকচেন পাক্না মীগী য়েংনা লৌরগদতা খর মখৈ য়াগনি । মীত্তইবগী মশানা থাদোকপা য়াদনা য়াওজরবা মরৈবাক মজাতি নুংশিবা অসিবু, মসিনসু মীওইবা পূন্নমকপু নুংশিবগী হৌফম্ ওইরিবা অসিবু অপাকপা মীগী য়েংবা লম্দা পুশিল্লবদদা পূন্নমক্কী অফবা ওইগনি, লান্ তোকহন্নবগী মরু ওইবা উপায় অমসু মশানা অদুম ওইজরগনি ।

মসিদা লান হায়দুনা শীজিন্নরিবা লান্ অসি খুৎথোক্না অমগা অমগা তাথিবা হাৎনবা, লান্ অদুগী ৱানি । মসি নওবা অতৈ খৎনবা লান কৌবা য়াবসু লৈরি । অচৌবা মোৎ অমগীদমক খৎনবা, মীত্তইববু মপুকচেল ফবা ওইহন্নবা হোৎনবা, মীত্তইবগী অৱাবা ময়াম কোক্নবা হোৎনবা, কাঙবু অমনা কাঙবু অমবু, মী অমনা মী অমবু, মী অমনা কাঙবু অমবু মাগী মাগী মোত্তা ওন্ননবা হোৎনবা ময়াম অসিসু লানগী মনুং চনবা য়াই । মীত্তইবনা মবুদ্ধি মরৌশিং শীজিন্নদুনা চাওখৎপা অচুম্বা নুংঙাইবা থিরিবা মীওইবনা মত্তং অমা নৎত্রগা অমদা লান হায়বসি তৌদবদি ঙম্মোই, য়ারোই । অদুগুম্বা লান্ অদুদি ফওবা লান্ নত্তে, মীত্তইববু চাওখৎহন্বদা থাদোকপা য়াদনা চঙলবা লান্ ঙাক্তনি, তোকহনগদবা লানদি মীত্তইবনা খুথোক্না কল্লক য়েংথিবগা লোয়ননা নুংশিবা খঙদনা হাৎনবা লান্ অদুনি । অসিগুম্বা লান্না মীত্তইববু মীগী থাক্তগী চিংথদুনা থাঙ্গেঁশেংনা শা ওইহল্লি । মীনা মী ওইগে হায়রবদী মসিগী লান্ অসি তোকহন্নবা হোৎনরগা ওইগনি ।

15. লান থোক্নবগী মরুওইবা মরম করিনো ?

16. করম্না লান্ তোকহনবা ঙমগদগে ?

17. লানগী মনুং চল্লিবসি করি করিনো ?

18. সামাজিক পুন্সিদা লান হায়বসি চঙদবা য়াদে হায়রিবা করিগীনো ?

19. মীনা মী ওইগে হায়রবদি করি তৌবা তাবগে ?

Space For Rough Work

FOR OFFICE USE ONLY

Marks Obtained	
Question Number	Marks Obtained
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	

Total Marks Obtained (in words) ....

(in figures) ....

Signature & Name of the Coordinator ....

(Evaluation) Date ....